

Emlékek Kuruclestől Törökvészig. (1951-2020.)

Születésnapomra édesanyám piskóta tortát süített, baracklekvárral töltve, amit percek alatt felfalt a szomszéd gyerekekből álló csapat. Ajándékot mindenki maga készített, pl. könyvjelzőt stb. De volt, akitől csak a számarköhögést kaptam. Igazából még alig ismertük egymást, szüleink is keveset beszélgettek szombat esténként úton haza felé a kuruclesi erdő alján, a Manréza kertjének szélén kialakított kertmozi előadása után. A gyerekek rohanguk, próbálták elhessegetni a szunyograjokat, miközben megbeszéltük, hogy másnap vissza jövünk az útba eső kőfejtőhöz, kőport szedni. Akkoriban, 1951 körül a mostani finomított súrolószerek nem léteztek, de a kőpor sem rontott sokat a vasláb és a zománcos tepsi állagán. Vasárnap a felnőttek is otthon lehettek (a szombat még munkanap volt). Amíg mi gyerekek nagy csatazajjal, lábasokon fakanállal vertük a ritmust a „béke tábor, legyőzhetetlen, a béke útja biztos út” korabeli vonalas nótát énekelve, a ház körül járkálva, anyáink a vidéki rokonoktól, ismerősöktől –kinek ki adódott- kapott csirkét mártogatták –a belső szerveitől megszabadítva- lobogó forró vízbe, hogy könnyebben tudják megkopasztani a tollazatától. Készült az ünnepi menü, csirke aprólék leves házilag gyúrt tésztával, rántott csirke és petrezselymes burgonya. Az ebéd „illata” az intenzív zsírszag miatt ma is szinte körül leng, ahogy szeretném, ha megcsapna az a friss, hegyi fuvallat, amit a Moszkva/ Széll Kálmán térre a városból érkezve éreztem, ahogy a Szilágyi E. fasor összeboruló gesztenyefái alatt a 83-as villamos nyitott peronján utaztam. A csodás gesztenyék! Amikor tavasszal kivirágoztak, séta közben számoltuk, hányak fehér és hányak piros a virága. Mindig a fehérek nyertek. Ősszel kosarakba szedtük a lehullott gesztenyét és versenyeztünk, ki tudja többször megforgatni a kosarat úgy, hogy ne potyogjanak ki a gesztenyék.

Annyira vicces volt, amikor a nagyfülű bögrével tejföldről küldtek a tejboltba a Kelemen L. utca sarkára -ahol ma is kis bolt működik-. Margit néni az eladó egy nagy alumínium kannából egy hosszú nyélre szerelt eszközzel bele mérte a két deci tejfölt a bögrémbe, én pedig rohantam haza vele, de a lépcsőn megbotlottam és a fejemre lötytyintettem az egészet. Anyám a könnyeimet és a tejfölt is gyorsan lemosta rólam, én pedig mehettem vissza a boltba. Ha már a régi illatok szóba jöttek, a Tárogató út sajátos és felejthetetlen illatát Fonyódi pék okozta, akinek a kenyéréért még a pékség áthelyezése után, a Retek utcában is hosszú sorok kígyóztak. Az ötvenes évek elején virágföldért sem kellett messze menni, mert Kéri néni kertészete a Széher út és a Bognár utca sarkán kiszolgált az igényeket, ha

valakinek a saját kerti komposztja nem lett volna elég. Más csodás lelőhelyet jelentett a Pasaréti téren, a mostani gyógyszertár előtt Baba néni pavilonja, ahol karácsony táján többek között olyan portékákat, kézzel készült üveg díszeket lehetett beszerezni, amilyeneket azóta sem láttam. Sőt, az igazán régi emlékeimből felsejlett egy ici-pici bódé képe, benne egy fekete ruhás öreg anyókéval. A talán egy négyzetméteres ütött kopott bódé a járdán állt, a villamosmegálló mellett. De akkor a megálló még a felső sarkon volt, a Veronika vendéglővel szemközt, csak sokkal később helyezték át a kereszteződés másik oldalára. A néni házilag készült gyógy- cukorkákat árult, és egyik-másikból egy szem csak lyukas kétfilléresbe került. Akkoriban, az ötvenes években a télies idő novemberben megérkezett, csakúgy mint az első hó Mikulásra. Az utcák napok alatt szánkópályákká váltak. Ez alól kivételt jelentett a Kuruclesi út, amely teljesen eljegesedett, így annak a tetejéről, a Labanc utcától korcsolyával a kuruclesi erdő széléig is le lehetett száguldani. Pedig azidőtájt a korcsolyát magasszárú bőrcipőre, speciális kulccsal kellett rögzíteni és korántsem tartotta a lábat olyan erősen, mint egy most divatos kori. Jól tette, aki elkerülte délutánonként a Szalonna domb alját, mert az ugratókkal teli meredek dombról tömegével érkeztek le a szánkózó gyerekek, ülve, hasalva a robogó szánkókon. Egymást is próbálta a tömeg terelgetni „pálya” kiáltásokkal. De ha valakinek az izgalom és a gyerekzsivaj nem lett volna elég, a Szalonna domb legmeredekebb sarkán, a dombot lezáró ház felőli részen -ahol szabóság is működött, Lanstják bácsi jóvoltából- rendszeresen terep edzést tartott egy korabeli motorversenyző. Na, az a „földrész” igazán megütötte a rettenetes-járhatatlan kategóriát. Amikor megnyílt a Műjégpálya, a Pasaréti térről az 5-ös busszal közvetlenül el lehetett jutni odáig, ami azért már minőségi sportolási lehetőséget jelentett, jobbat, mint amit a jeges utca, vagy a felöntött iskolaudvar jege biztosított. A tavasz szintén kiszámíthatóan érkezett, nem kellett többet a kályhákból a salakot kiszórni az útra, a járdákra, hogy el ne essünk és vége szakadt a tűzifa vágásnak, tűzrakásnak, széncipelésnek is. Az egykor oly korszerű Töreký kályhák is a lakásokból az Öntődei Múzeumba kerültek. A gázfűtés bevezetése után már alig emlékszünk minderre. Hetven éve a környéken szinte valamennyi házat kisebb-nagyobb kert vette körül. Ma ezek többségében a fák helyén házak állnak. De mi még megértük, hogy mocsári teknős lakott a gyümölcsösben és fészekből kipottyant kis vércsét is vittünk az Állatkertbe, mert több húst evett, mint a testvéremmel mi ketten. A Sivatagi Show-ba illő jelenet zajlott, amikor a késő ősszel lehullott, alkoholossá vált körtéből lakmározó varjú nem tudott felszállni, csak a csőrén támaszkodva arrébb bicegett,

úgy „berúgott”. Kertünk hátsó végében, egy elgazosodott bozótos részen fácánok raktak fészket, de ők hamar tovább költöztek, vagy leves lett belőlük, nem tudom. Csodálatos rovarokat, bogarakat láttunk és találtunk. Esténként álomszép szarvasbogarak repkedtek és néha orrszarvú bogarak is. Ha leszálltak a faágakra, akkor megfogtuk és megnéztük őket, hamar megtanultuk a fej-tor-potroh testrészeit, ezért elkerültük a csípéseket. Mindig örömmel néztük, amikor elrepültek, talán integetve jó utat is kívántunk nekik. Egy rondaság is előjött néha, a lótetű.

Az évek teltek, mi kamaszokká, idősekké váltunk és megváltozott körülöttünk szűkebb hazánk is. Az évszakok összefolytak, a téli zord idő lerövidült, és nekünk sem maradt annyi szabadidőnk a játékra, a természet felfedezésére. A szánkózó gyerekek helyett terepjárók száguldoznak, a villamos is modern, megváltozott többször még a számozása is. A budagyöngyei mini piacon Nagy bácsi hajdani savanyúság szagú házikója pont úgy eltűnt, mint a Szalonna domb, amelynek nevére is alig néhányan emlékeznek, ahogy Kéri nénire, Fonyódi pékre, Baba nénire, vagy Aranka nénire a verselő virágárúsrá, Marika nénire a téren az újságos pavilonban, aki minden vevő ízlését ismerte. Mi pedig megpróbáljuk örök emlékként őrizni, hogy a szilvafára felmászva még láthattuk a Dunát, és láttuk sajnos égni a Levéltárat, átéltük az Ördögárok áradását, a Gugger hegyi kilátóból akadálytalanul csodálhattuk a városi panorámát, szobánk ablakából pedig nézhettük a tűzijáték pompáját. Mostanában többek is próbálják definiálni a hazaszeretet fogalmát. Nem könnyű! Az itt élő lokálpatrióták megmagyarázhatatlanul éreznek valami melegséget, vonzalmat, szeretetet lakóhelyünk, kisebb hazánk, a második kerület iránt. Egyszerűen a lemenő Nap által sokszínűre festett égbolt, a dombok változatos kontúrja, a zöld minden árnyalata, a kertekben szorgoskodó emberek környezet szépítő igyekezete, a madarak dalolása megindító. Aki életét Kurucles-Budagyöngye-Törökvész változatos fogságában töltötte, biztosan érzi e tájrész különös vonzását. De sokan állítják, a festői látkép az Óbuda felől az RC-nél nyújtózó PISKÓTÁHOZ érkezőt is örökre rabul ejti és többé nem tudja elfelejteni a Hunyad orom-Disznófő-János hegy alkotta panorámát.

Jelige: Bognár utca